ՆԵՐԱԾՈՒԹԻՒՆ

Փէրիան (Ֆէրէյդան), որ Պարսկա—Հնդկաստանի Թեմի ամենահայաշատ և ընդարձակ գաւառն է (որպէս Ատրպատականի Թեմում Սալմաստը), ձգւած է Պարսկաստանի Սպահան քաղաքին կից, Նոր-Ջուղայից մօտաւորապէս 24 փարսախ հեռու, արևմտեան կողմը, մի ընդարձակ տարածութեան վրայ: Բաղկացած է բազմաթիւ հայաբնակ, պարսկաբնակ և մահմեդական վրացի (գուրջի)* գիւղերից, որոնցից Դարան գիւղը գաւառապետանիստ է, ուր գաւառապետներն ամառն են միայն պաշտօնավարում։

Սահմանները: Նրա բնական սահմաններն են.—Արեւելքից՝ Քեարւանդ գաւառը Արեւմուտքից՝ Բուրւարի (Բօրբօրուտ). Հիւսիսից՝ Գօլփայեգան, Խօնսար և Դէհաղ. Հարաւից՝ Բախտեարի լեռնաշղթան։

Բնական կազմութիւն: Գաւառն իր բնական կազմութեամբ ներկայացնում է մի խիստ գեղեցիկ պատկեր. Հըսկայ լեռների և լեռնաշղթաների, վիթխարի սարերի, ժայռերի և բլուրների, ընդարձակ արօտաւէտ լեռնադաշտերի ու միմեանց յաջորդող խորունկ ձորերի, քարանձաւների և լայն ու նեղ հովիտների մի տարածութիւն է դա, ուր աջ ու ձախ՝ սարերի լանջերին, ձորակներում, ժայռերի կից, բլուրների կրծքին, հովիտների և ընդարձակ դաշտավայրերի վրայ փռւած են մեծ ու փոքր գիւղեր, որոնք զարդարւած են կանաչազարդ արտերով, ուռենիներով և բարդիներով, հաճելի սիզաւէտ արօտներով, գեղեցիկ, նկարչական այգիներով, զուլալ ու վճիտ գետերով, անուշահամ առուներով, սառնորակ—կաթնահամ աղբիւրներով և կանաչազարդ սարերով, ուր ձիւնը մնում է մինչև ամառը և միայն Յունիս, Յուլիս ամիսներում հալւելով վազում է հարիւրաւոր լեռնալանջերից և ձորերից ու կազմում կարկաչուն առւակներ և գետակներ, որոնք իրենց հանդարտ ընթացքով պտոյտներ

* Որոնք բռնութեամբ մահմեդականացած վրացիներ են։